

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 9 februari 1945 kl. 11 fm.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående rätt för å ålderdomshem intagna understödstagare som åtnjuta folkpension att själva disponera över viss del av pensionen.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 133, har fru *Eriksson m. fl.* hemställt, att »riksdagen måtte besluta, att en viss bestämd minimidel av folkpensionen månatligen får disponeras av å sådan anstalt intagen pensionär, som är förmögen att själv handhava penningmedel.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

I *lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering* stadgas i 11 § andra stycket, att fattigvårdssamhälle äger för tid, under vilken pensionstagare är intagen å fattigvårdssamhället tillhörig anstalt eller mot avgift, som av samhället erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, uppbära honom tillkommande pension eller understöd samt därav tillgodogöra sig, i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Storleken av det belopp, som fattigvårdssamhälle sålunda äger tillgodogöra sig, skall bestämmas i enlighet med de grunder, som stadgas i 51 § i *lagen den 14 juni 1918 om fattigvården*. Enligt sistnämnda lagrum gäller beträffande fattigvårdssamhällets inbördes ersättningsskyldighet, att ersättning för lämnad vård skall utgå med det belopp, vartill kostnaden därför skäligen kan uppskattas.

Därest fattig för vård intagits å anstalt för tuberkulösa eller för vanföra, vilken åtnjuter statsbidrag, kan fattigvårdssamhället enligt 41 § 1 mom. fattigvårdslagen utfå gottgörelse för utgiven dagavgift och annan vårdkostnad av det landsting, inom vars område fattigvårdssamhället är beläget. Detsamma gäller bland annat i fall, då fattig för vård intagits å länslasarett eller av landsting underhållen sjukstuga eller annan med länslasarett likställd sjukvårdsinrättning.

Enligt 62 § fattigvårdslagen äger fattigvårdsstyrelse, med vissa undantag, att av den, som åtnjuter fattigvård, uttaga ersättning därför, i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift. Har någon mottagits till stadigvarande försörjning, äger fattigvårdsstyrelsen omhändertaga egendom, som vid mottagandet tillhör understödstagaren eller, medan han åtnjuter försörjning, tillfaller honom, samt därav bereda sig ersättning för fattigvård, som lämnas honom.

Vid 1936 års riksdag hemställde herr Karlsson i Grängesberg m. fl. i en inom andra kammaren väckt motion, nr 6, att riksdagen måtte besluta ett tillägg till 62 § fattigvårdslagen av innehåll, att av pension, som fattigvårdssamhälle enligt lag ägde uppbära för å kommunal anstalt intagen person, ett belopp av tio kronor per månad skulle av fattigvårdsstyrelsen utbetalas till pensionstagaren.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, yttrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 15, i anledning av motionen, att utskottet ansåge det vara önskvärt, att de personer, som intagits å kommunernas fattigvårdsanstalter, med regelbundna mellanrum erhöles mindre kontanta belopp, över vilka de själva fritt finge förfoga. I de allra flesta kommuner erhöles emellertid enligt vad utskottet inhämtat vårdtagare å fattigvårdsanstalter regelbundet sådan kontant tilldelning. Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet arbetade alltjämt för att denna ordning måtte införas i alla kommuner, och enligt vad för utskottet upplysts hyste jämväl statens inspektör för fattigvård och barnavård intresse för förevarande spörsmål. Det torde sålunda finnas anledning antaga, att strävandena på detta område skulle fortsätta och på frivillighetens väg i allt vidare utsträckning medföra verkan. Utskottet ansåge sig därför icke böra tillstyrka vare sig att riksdagen skrede till lagstiftning rörande förevarande spörsmål eller att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhölle om ytterligare utredning i ämnet, samt hemställde därför att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Vid 1938 års riksdag hemställde herrar Åkerström och Bäckström i en inom andra kammaren väckt motion, nr 78, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag i vad mån viss del av folkpension måtte undantagas åt pensionstagare, som vårdades å ålderdomshem eller sjukhus av olika slag, för bestridande av personliga utgifter.

Andra lagutskottet yttrade i sitt utlåtande, nr 7, över motionen, att det i motionen berörda spörsmålet otvivelaktigt vore förtjänt av statsmakternas uppmärksamhet. Enligt utskottets uppfattning talade starka skäl för att pensionstagare, vilka vore intagna å fattigvårdssamhälle tillhörig anstalt eller på samhällets bekostnad åtnjöte vård eller försörjning å annan anstalt, i allmänhet finge behålla en del av sin pension. Detta spörsmål sammanhängde givetvis intimt med frågan om återbetalningsskyldighet för erhållen fattigvård. Emellertid hade åt socialvårdskommittén uppdragits, bl. a., att verkställa en revision av fattigvårdslagen. I direktiven för denna utredning hade direkt uttalats, att frågan om återbetalningsskyldigheten borde bliva föremål för omprövning. Med hänsyn härtill och då det i motionen berörda spörsmålet torde komma att tilldraga sig uppmärksamhet under de sakkunnigas arbete, hade utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga för riksdagen att göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet. På grund härav hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls.

Vid 1943 års riksdag hemställde herr Jonsson i Alsen i en inom andra kammaren väckt motion, nr 76, bl. a., att »riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en förutsättningslös utredning huruvida och på vilket sätt åtgärder böra vidtagas för att tillförsäkra lungsjuk, som har sanatorievård, vilken betalas av fattigvården, rätt att för personligt bruk uppbära del av sjukpension.»

Andra lagutskottet anförde i sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 33, att utskottet alltjämt vore av den uppfattningen, att folkpensionärer, varom i 11 § folkpensioneringslagen förmäldes, borde erhålla mindre, kontanta belopp, varöver de själva kunde förfoga. Med hänsyn till det av socialvårdskommittén bedrivna utredningsarbetet funne utskottet dock en främställning till Kungl. Maj:t i denna sak icke vara erforderlig. Utskottet hemställde därför, att motionen i denna del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd. Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen.

Enligt 11 § folkpensioneringslagen äger fattigvårdssamhälle för tid, under vilken pensionstagare är intagen å samhället tillhörig anstalt eller mot avgift, som av samhället erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, uppbära den folkpension, som tillkommer pensionstagaren, och därav tillgodogöra sig i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. I 62 § fattigvårdslagen stadgas, att, om någon mottagits av fattigvården för stadigvarande försörjning, fattigvårdsstyrelsen äger omhändertaga egendom, som vid mottagandet tillhör understödstagaren eller, medan han åtnjuter försörjning, tillfaller honom, samt därav bereda sig ersättning för fattigvård som lämnas honom. Understödstagare, varom förmäles i de nu nämnda lagrummen, torde numera i de flesta fattigvårdssamhällen av fattigvårdsstyrelsen erhålla mindre, kontanta belopp varöver understödstagaren själv äger förfoga. Dock förekommer det alltjämt, att dylika kontantbelopp icke utbetalas och att understödstagaren sålunda helt saknar medel för smärre personliga utgifter. En sådan ordning är enligt utskottets mening uppenbart otillfredsställande. Då det icke torde kunna förväntas, att samtliga fattigvårdssamhällen komma att på frivillighetens väg bereda understödstagare nu berörda förmåner, bör det lämpligen i lag föreskrivas att skyldighet för samhällena föreligger i nämnda avseende. Denna fråga bör lösas vid den pågående utredningen rörande socialvårdens framtida gestaltning. Vad särskilt angår de understödstagare som avses i motionen, nämligen de som åtnjuta folkpension, anser utskottet det vara påkallat, att riksdagen gör en främställning till Kungl. Maj:t om att detta spörsmål beaktas vid arbetet med reformeringen av folkpensioneringen.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att vid utarbetandet av förslag till folkpensioneringens framtida utformning måtte

beaktas, att folkpensionärer, som avses i 11 § folkpensioneringslagen, få i lag föreskriven rätt att erhålla mindre, kontanta belopp varöfver de själva äga förfoga.

Stockholm den 8 februari 1945.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Holmbäck, Linder, Wistrand**, *Forslund, Olof Carlsson, Hallagård* och *Gunnar Andersson*;

från andra kammaren: herr *Olovson* i Västerås, fröken *Andersson*, herrar *Pettersson* i Hällbacken, *Ryberg, Nilson* i Eskilstuna, *Hermansson**, *Holm** och *Larsson* i Östersund.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.